

Universitätsbibliothek Wuppertal

Renati Des-Cartes Principia Philosophiae

Descartes, René

Amstelodami, 1664

Pars ultima: De quarta sectione libri de Philosophia Cartesiana, simulque
de meritis ejus authorum

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

<urn:nbn:de:hbz:468-1-1384>

*De quarta sectione libri de Philosophia Cartesiana, simulque
de meritis ejus Authorum.*

P A R S U L T I M A.

Postquam egregiis istis speciminibus ostendistiis quam firmas ob rationes, & quam maturo cum judicio meas opiniones improbetis; unam adhuc sectionem, in quatuor capita divisam, & nihil nisi quatuor insignia maledicta continentem, pro conclusione subjungitis. In primo capite pag. 245, meam philosophandi Methodum ad Scepticismum viam sternere, ac me in Scepticorum statione hærere affirmatis. Rationes hujus rei assertis, *Quod in speciem contra primæ notæ Scepticos detonem; Certissimam evidentissimamque variarum rerum scientiam jaclam;* *Ac denique nova veri criteria circumferam, talia scil. quæ nulli scientie ab aliquo homine, quisquis etiam sit, per subsidium nature applicari possint.* Et nova ista criteria non alia assertis, quæ quod ea tantum ut vera velim amplecti, quæ tam clarasunt, ut nullam dubitandi relinquant occasionem: quippe dicitis, ne quidem veritatibus fide cognitis competere, ut non sèpissime de ipsis dubitandi sit occasio quod si refertis ad illud ipsum tempus quo elicitur actus fidei, vel alicujus naturalis cognitionis, omnem fidem & omnem humanam scientiam destruitis, estisque revera Sceptici, cum nullam cognitionem dubio carentem haberi unquam posse affirmetis; si verò loquimini de diversis temporibus, quia ille qui nunc habet veram fidem, vel evidenter alicujus rei naturalis scientiam; potest alio tempore illam non habere; hoc infert tantum infirmitatem humanæ naturæ, quæ semper iisdem cogitationibus non immoratur; non autem quod in ipsa scientia ullum dubium debeat esse; Ideoque nihil contra me inde probatis, quia non de certitudine ulla per totam hominis vitam durabili; sed de illa tantum, quæ habetur eo momento, quo acquiritur aliqua scientia, loquutus sum. Quin etiam quia hanc distinctionem non assertis, & fuse probare conamini nullam rem ab homine ita sciri posse

ut de ea non dubitet, pro modulo vestro, & quantum in vobis est, Scepticismum docetis. Cum verò pag. 253, additis me in propatulo Scepticismum docere, quando sensuum judicium in dubium vocare doceo, datis occasionem lectori judicandi, vos quidem sensibus vestris credere, non autem rebus fidei, nec ulli naturali rationi: tantaque vestra est prudentia, & æquitas, ut quamvis affirmetis de ipsis rebus fidei, ac scientiarum omnium principiis posse dubitari, velitis tamen esse orthodoxi & sancti; me vero, quia dixi de sensuum indiciis esse dubitandum, in propatulo Scepticismum docere affirmetis. Quid quæso non diceretis si crassum librum de catechesi Belgico sermone vulgarasse in, in quo ad 8 millia quæstiōnum continerentur absque ulla ipsarum solutione, quemadmodum tu tecisti: tunc certe optimo jure tanquam docens Scepticismum argueret; nihil enim aptius esse potest ad efficiendum ut homines dubitare assuescant, quam si hoc pacto multæ quæstiōnes absque ullis earum solutionibus proponantur; & nulla in re periculosius dubia docentur quam in Catechesi.

In secundo capite pag. 255, meam Methodum rectā ad Enthusiasmum ducere dicitis, hoc nullo alio probantes argumento, quam quod scripsierim mentem abducendam esse à sensibus ut Deum contempleremur, quod ut culpetis primo pag. 256, statuitis, tanquam principium, quod intellectus sensibus externis, ut ducibus, indigeat; & ipsa axiomata solis radiis clariora ut indubitate non amplectatur, nisi sensuum ministerio eorum instituerit examen: quod falsissimum est, & nullo modo admittendum: si enim verum esset, nulla unquam de rebus divinis cognitio haberetur, quia non possunt à sensibus externis examinari. Deinde pag. 258. sic loquimini, Deum sibi inexistentem Cartesianus quis deprehendit per ideam, cur non ergo instar Enthusiastæ sic etiam concludat: Deus in me est, & ego in Deo, ergo per Deum inexistentem omnia ago & consequenter neque pecco neque peccare possum. quas consequentias fatcor à solis Enthusiastis, deliris, & vesti similibus elici posse. Denique dicitis pag. 260, experientiam docere, eos, qui volunt mente quā mente sive secundum rationis humane regulam contemplari supremi entis perfectionem, maximam

mam imperfectionem ei affingere. Ex quibus lector judicabit vos nolle de Deo cogitare ne fatis Enthusiastæ, vel aliquas imperfectiones ei tribuatis, atque ita de Deo nunquam cogitantes in summæ impietatis abyssò versari.

In tertio capite pag. 261. affirmatis me *Atheismum docere & propagare*, additis quidem, *si præ ignorantia id faciam, me esse commiseratione dignum; si vero præ malitia, puniendum*: Sed non vultis dubitari quin faciam, imo omni arte, omni industria, id persuadere conamini; ac postquam multa ea de re verba fecistis, serio concluditis pag. 265, me *in imperitorum animis Atheismi thronum erigere laborare*. Notandumque est hoc esse antiquum & inveteratum maledictum, quod jam à te per multos annos, pertinaci calumnia, in me conjectum fuisse audivi, ac etiam ex libellis tuis de Atheismo anno 1637 editis facile perspexi. Atque ad hoc unum confirmandum, & hominibus persuadendum, totum vestrum librum compausisse videnti: Nam in præfationis pagina 13 promittitis vos in reliquo tractatu ostensuros, *me subdole ac admodum occultè Atheismi venenum aliis affri- care*: deinde mihi discipulos affingitis, & totam primam sectiōnem in absurdissimis ineptissimisque legibus fabricandis impenditis, quas per incredibilem impudentiam, absque ulla vel minima specie veritatis discipulis istis à me præscribi vultis, & passim me cum pessimis & odiosissimis quibusque Atheis, impostoribus, Ecclesiarum ac rerum publicarum turbatoribus, qui quam maximè horrendis suppliciis propter scelera sua fuerunt affecti, componitis, ut tandem in fine concludatis, me illorum exemplo *Atheismum docere & propagare*. Quod si facerem, sane committerem crimen atrocissimum, & in nulla Republica quantumvis libera tolerandum; quapropter hic accurate referam omnes rationes, quas aliquot annorum studio meditati estis ad illud mihi affingendum, ut (cum veras esse non posse mihi conscientis sim) si quam habeant speciem veritatis, de imprudentia, vel ignorantia, per quam illis locum dedero, veniam petam; si vero ex sola improbitate ac malitia vestra profectas esse manifeste appareat, de atrocitate tantæ calumniæ coram Deo & hominibus queri possum. Unicum invenio totius probationis

bationis vestræ fundamentum, quod, ut loquimini pag. 261, si verba virtutem arguerent, iisque tuto fides adhiberi deberet, ab Atheismi levissima etiam suspicione esse alienissimus: Ex hoc enim quod nonnulli aliquando loquantur ut viri boni, qui tamen sunt improbissimi hypocritæ (ut tu optime novisti) cum ex scriptis meis appareat, me ab Atheismi levissima etiam suspicione esse alienissimum, vultis inde inferri me esse Atheum, supponendo scilicet me esse hypocritam; sed hoc postremum nullibi ulla ratione vel probatis, vel probare conamini. Nisi forte sit probatio quod longam de me instituatis comparationem cum Vanino, qui, ut referris, publice Tholosæ est combustus, non tantum quod Atheus esset, sed Atheismi Apostolus. Hæcque est tota vestra comparatio. Vaninus scribebat contra Atheos, ipse Atheorum maximus; similiter Cartesius. Vaninus jactabat iis argumentorum machinis se obfirmatos Atheorum animos pulsare, contra quas nullum pertinacia scutum, aut clypeus consistere posset; similiter Cartesius: Vaninus antiqua & vulgata argumenta tribu submovere, & in eorum locum sua reponere satagebat; idem omni studio & conatu Cartesius agit: Postremo Vanini argumenta, quæ Atheis ut Achilles & Hector quis opponebantur, penitus inspecta & examinata, clumbia & fculnea deprehendebantur; ejusdem per omnia farinæ Renati des Cartes rationes sunt. Atque inde concluditis pag. 265, Nulla ergo injuria Renati sit quando cum subtilissimo Atheismi patrono, Cæsare Vanino comparatur, iisdem enim artibus, quibus ille, in imperitorum animis Atheismi thronum erigere laborat. Vbi nemo non mirabitur absurditatem impudentiæ vestræ, quamvis enim ista quatuor vera essent, quod nempe scripserim contra Atheos, & meas rationes pro optimis venditaram; quæ duo verissima esse præ me fero: quodque antiqua & vulgata argumenta rejiciam, & mea clumbia & fculnea deprehendantur; quæ duo sunt falsissima: non tamen inde quereretur me Atheismi, non dicam reum, sed suspectum esse debere. Quamvis enim quis, putans refutare Atheismum, rationes afferat quæ ad hoc non sufficiant, imperitiæ tantum, non ideo statim Atheismi est accusandus. Quin etiam profectò, cum Atheorum refutatio sit difficillima; ut ipse testaris in ultimo tuo libro de Atheismo, non omnes qui

con-

contra Atheos infeliciter certarunt habendi sunt imperiti. Vide Gregorium de Valentia theologum solidissimum & celebrissimum, ille refutat omnia argumenta quibus usus est D. Thomas ad existentiam Dei probandam, & invalida esse ostendit, idemque etiam alii graves & pii theologi fecerunt, adeo ut ab iis qui vestro more loquuntur dici possit de D. Thoma (qui, si quis unquam alias, ab omni Atheismi suspicione quammaxime fuit remotus) ejus argumenta contra Atheos penitus inspecta & examinata elumbia & ficalnea deprehendi; eademque comparatio de illo cum Vanino possit institui, & ausim addere (absit tamen invidia dicto) aptius quam de me, quia mea argumenta nunquam fuerunt ita refutata. Sed duas egregias habentis rationes ad probandum ipsa elumbia esse: Prima est, quod obiter libri vestri sectione tertia id ostenderitis, ubi recte additis obiter, quia revera nihil minus validum, ac magis inceptum scribi potuisset, quam quod scripsistis, ut jam paulo ante ostendi; Altera est, quod fingatis me ipsum id innuere in epistola quæ Meditationibus meis præfixa est, & eo usque sitis inconsiderati, ut ipsa epistolæ meæ verba referatis, quibus expresse ajo rationes meas certitudine & evidentiæ Geometricas aquare vel etiam superrare, quod sanè non est innuere illas esse elumbes & ficalneas; Sed nempe addo me vereri ne à multis satis percipi non possint, quemadmodum ipsæ Archimedæ demonstrationes à paucissimis percipiuntur; unde, pro more vestro ineptissime ratiocinandi, infertis illas refutandis Atheis esse inutiles; cum tamen, licet ab omnibus capi non possint, saltē sint utiles pro iis à quibus intelliguntur; ac præterea quoniam ii qui demonstrationum percipiendarum non sunt capaces, de ipsarum veritate solent credere authoritati aliorum omnium qui eas intelligunt, non dubito quin post aliquod tempus mea argumenta, licet vobis invitis, & ringentibus, eam vim sint habitura, ut eos etiam revocent ab Atheismo, qui propter ingenii sui tarditatem ipsa intelligere non poterunt, quia nempe hi scient illa pro certissimis demonstrationibus haberi ab omnibus iis, à quibus recte intelliguntur, hoc est omnium maxime ingeniosis & doctis; & quamvis à vobis, aliisque quamplurimis, transversis oculis in-

specta sint, à nemine tamen potuisse convelli. Quemadmodum jam nemo est mortalium qui dubitet de veritate eorum omnium quæ demonstrata sunt ab Archimede, quamvis ex multis hominum millibus vix ullus sit qui ejus demonstrationes intelligat. Quæ omnia probe antea scivistis, clare enim à me scripta fuerunt in epistola quam citatis: sed pro vestra insigni erga Deum pietate, rationes illas, quibus validissime Atheismus evertitur, maledicentio, & calumniis vestris, inservitiosas reddere conamini. Quod autem antiqua & vulgata argumenta tribu submovere, & in eorum locum mea repovere voluerim non alio argumento probatis, quam quod in eadem epistola meas rationes *omnium optimas* vocarim; ex quo tamen non sequitur me alias rejicere, sed contrà ibidem addidi, me existimare *rationes fere omnes que pro hac re à magnis viris allatae sunt*, cum *satis intelliguntur*, vim demonstrationis habere: unde patet vos etiam in hoc, quod tamen non est magni momenti, calumniari. Sed postquam ita simulastis rationes aliquas à vobis asserri, quæ probent me docere Atheismum; ut tanto magis id credatur (ab iis scilicet, qui tantum perfunditorie libri vestri titulos percurrent, rationumque momenta non expendent, quales speratis fore illos omnes in quorum manus incidet, quia jam satis estis experti scripta vestra non manere aliam fortunam) quatuor exceptiones subjungitis, easque simul refellitis, hoc pacto.

1. Nec quicquam ad rem facit quod multi benignius de Carissimo quam de Cesare Vanino, sentiant, ipseque religionem Catholico-Romanam in propatulo profiteatur: Idem versipellus Sisyphus Vaninus faciebat.

2. Prodeesse non potest homini quod dicat se contra Atheos scribere, iis enim bellum quoque Vaninus indixerat.

3. Non excusari quoque potest Renatus, quod Theologis religioni sue adversantibus, & nominatim Voetio, quem scil. Theologi Academie Lovaniensis pro heretico habent, se opponat, idem enim à Vanino in Gallia fiebat.

Hic insulsa tua vanitas sine risu præteriri non potest; fama tua, scilicet, Lovanium usque pervenit; & quia ego duas aut tres paginas antehac de te scripsi, quamvis cum nullo alio Theologiam profitente mihi unquam fuerit

fuerit controversia , nec tecum de Theologia sed de iniquitatibus tuis tantum egerim , me tamen oppono Theologis : Crede mihi , si te cognoscunt Lovanienses , aliive hinc remoti , non propter ingenium , aut Theologiae peritiam vel aliquam virtutem , sed tanquam Herostratum propter vitia tua , nempe insignem maledicentiam , cognoscunt ; Et ego , priusquam de te scribere coepissem , non amplius pro Theologo habebam , sed pro theologiae ac pietatis inimico. Quippe ut eos magis honoramus , quos ex vestium forma & coloribus Principis domesticos putamus , quam alios ipsorum aequales qui tales vestes non gerunt , ita ego omnes Theologos tanquam Dei domesticos observo , etiam illos , qui sunt diversae a me religionis , quia colimus omnes eundem Deum : Sed si quis forte insidiator unius ex Principis satellitibus vestes induisset , ut earum beneficio tutus inter nos versaretur , non impedirent profecto illae vestes , quo minus ii , qui scirent eum ex hostium numero esse , id ipsum palam facere tenerentur ; Atque ita si quis profiteatur se esse Theologum ; cumque insigniter mendacem & calumniatorem esse sciam , & cujus vitia talia sint , ut magna ex iis pericula putem Reipublicae esse timenda , non impedit nomen Theologi , quo minus ipsa patefaciam. Nostri autem calumniatorem græce vocari Diabolum , quo nomine Christiani cacodæmonem Dei hostem appellant. Quartam & postremam exceptionem hanc assertis : *Non expediet quoque se Cartesius , si dicat se a multis pro strenuo Atheorum antagonistæ haberi : Accidit enim & hoc Vanino ; quem a multis stropharum diaboli ignoris probatum , pauci ita detexerunt , ut a supremis potestatibus debito supplicio oportune sublatus fuerit.* Atque ita ex solo nomine Vanini arma vestra omnia eduxistis : hicque insignem stropham diaboli sive diaboles notare licet , quod quemadmodum initio fundamentum calumniae vestrae in eo situm esse advertimus , quod scripserim contra Atheos , & si verba mea virtutem arguerent , ab Atheismi levissimâ etiam suspicione essem alienissimus ; ita ex eo quod a multis pro Atheorum adversario habear , sed a paucis , nempe a vobis solis detegar , hoc est , per calumniam Atheus dicar , sum supplicio afficiendus . In quo

profectò impudentia & insolentia extremæ atque incredibilis malignitatis vestræ cognoscitur: Cum enim ex hoc solo quod contra Atheos scripserim, & à multis credar illos solide refutasse, occasionem & argumentum ad me Atheismi accusandum sumpseritis, quis unquam in mundo tam innocens, tamque inculpatus esse potest, ut ab effrænata maledicentia vestra sit tutus? Certe nullus unquam scribet contra Atheos, nullus ab aliis hominibus eos solide impugnasse credetur, de quo non eadem omnia, quæ de me scripsisti, eodem plane, vel etiam potiori jure scribere possitis: Adeo ut si qui nolint à vobis, tanquam si essent pessimi Athei summo suppicio afficiendi, proscribi, & prolixo libro multis vigiliis ad id parato infamari, diligenter debeant cavere ne Atheos refutent, siveque vos ipsi Atheismum, quantum in vobis est, protegitis, ac fovetis. Jam sane non amplius miror quod cum tu D. Voeti 4. libellos de Atheismo scripseris, nullum tamen vel minimum argumentum in iis attuleris ad existentiam Dei probandam, sive ad Atheismum impugnandum, sed contra hoc difficillimum esse testatus sis, verebaris scilicet ne quis te cum Vanino compararet, quia audiveras ipsum scripsisse contra Atheos, & tamen ob Atheismum fuisse combustum. Sed notare debuisses illum non fuisse combustum propter publica scripta, (quæ quamvis debilia tantum argumenta, & forte ad prævaricationem parata continerent, nullum tamen periculum ipsi crearunt,) sed propter facta & dicta privata, quæ testibus probabantur. Atqui tam parum curatis quid dicatis, modo tantum possitis calumniari, ut merito credere possimus ne libros quidem Vanini à vobis unquam lectos esse, ubique enim pro Vanino Vaninium scribitis, & quia idem error in libellis tuis de Atheismo ubique reperitur, ut videre est in pag. 7, 9, & reliquis, hinc forte multi judicabunt hanc Philosophiam Cartesianam à te scriptam esse. Quod tamen lectori persuadere non cupio, quia sufficit eam pro te scriptam esse, ac te consciente & consentiente vulgatam, ut ejus causâ mihi non minus in te competit injuriarum actio, quam in illum qui se Auctorem profiteretur.

In ultimo capite pag. 268. Methodum meam, non tam *Philosophos*, quam *deliros phreneticosque* gignere affirmatis; hocque unica probatis ratione, quia nempe scripsi, *mentem abducendam esse à sensibus ad res divinas intelligendas*. Ita, ut video, vos boni viri non vultis unquam meditari, nec de Deo cogitare, ne *phrenetici* satis. Iamque non opus est ut quæram unde otiantur falsi rumores, quos audio de Regii discipulis spargi solere, postquam Ultrajecto discesserunt, quod nempe in delirium inciderint, id enim satis indicatis pag. 269, dicendo, vos nolle exempla colligere eorum qui nuper ex *sophia sacerdotibus*, per istam *Philosophiam* transformati fuerunt aut in *Moriae* eoptas, aut *deliriorum mystas*. Nempe non vultis illos nominare, ne calumniæ vestræ talitas nimis appareat; sed interim aliquos despupisse vultis credi, quia licet omnis prætextus vobis desit ad maledicendum, rabies tamen supereft ad calumniandum: Atque hanc vim *Philosophia* meæ esse experior, ut non illos qui eam excolunt & probant; sed invidos & malignos, qui ringuntur, ad insaniam possit adigere.

Atqui non queror quod hominès à mea *Philosophia* amplectenda revocetis, metum illis delirii & enthusiasmi incutiendo; patum curo quod ipsi ridiculam ineptam falsissimamque dicatis: Si sum imperitus, si deceptus, si per imprudentiam aliquid mali scriptis mandavi, qualemque tandem sit, cum nemini unquam illud obtruserim, nec ullo cum artificio commendarim, sed nudè tantum exposuerim ut eo quisque suo periculo uteretur, non potest esse tam perniciosum, tam infandum, ut idcirco mores mei sint culpandi. *Mentem corpori* meo non indidi, nec ingenium mihi fabricavi, de sol's operibus voluntatis cuius mihi regtmen Deus permisit, spondere possum. Sed cum me mendacem, *versipellem*, *fraudulentum*, *deceptorem* sexcenties in vestro libro appelleatis, ac deinde in fine affirmetis me *isidem artibus*, quibus *Vaninus*, *in imperitorum annis Atheismi* *thronum* erigere laborare, ut scilicet lectori persuadeatis me multis malis artibus & fallaciis id præstare conari, quoniam hoc pertinet ad mores, qui ex voluntatis arbitrio dependent, non possum honore salvo, nec etiam salva erga

Deum pietate, de tam atroci & execranda calumnia non queri. Nam sane si talis essem qualem me in libro isto describitis, in nulla republica bene instituta essem ferendus; quin etiam, si vel suspicio tanti criminis mea culpa de me haberetur, quamvis falsa & injusta esset, satis daret causæ iis apud quos versarer, ad me suis finibus non immerito expellendum, atque ita totus mihi terrarum orbis claudi posset, cui tamen, si ulli mortalium, optimo jure patere nonnulli arbitrantur, quia sciunt me illis studiis incumbere, quæ universæ humanæ genti utilia esse possunt, ac nulli privato damno. Cogor etiam ex pietate maledicentia vestra resistere: quia si vobis forte credetur, hoc ipso periret fructus rationum, quibus existentiam Dei demonstrando Atheismum evertere conatus sum; neque enim bona esse putarentur, si ego earum Author essem Atheismi suspectus. Verum quidem est, illa quæ contra me scriptis esse tam absurdâ, & ab omni veritatis specie tam remota, ut si in libro anonymo, & nullius auctoritate fulto prodiissent, non immerito à me spernerentur. Verum etiam est nomina vestra non multum illis dare auctoritatis apud eos, qui me & vos norunt. Sed mihi præcipue ratio habenda est exterorum; nec non etiam posteritatis. Cum enim liber vester præferat nomen Professoris Philosophiæ in Academia Groningana; cum vulgo credatur à te scriptus, ejusque rei rumor ad exterios etiam pervenerit, ut mihi per literas jam ante aliquot mentes nunciatum est; cum tu in illo ipso libro, qui à te scriptus creditur, pag. 161, dicaris *Ecclesiarum Reformatarum lumen & ornamen-*
tum, passimque *pientissimus & innocentissimus* voceris, quod extranei quibus es ignotus non credent te pasturum fuisse ibi scribi, nisi citrâ controversiam verum esset; Cum denique me in his regionibus existente liber ille sit palam editus in urbe Ultrajectina, in qua Nobilissimus & Ampliss. Magistratus se præstítit antehac tam accuratum in famosis libellis prohibendis, ut ipsam Regii ad tuas theses responsonem, quam omnes sciunt fuisse valde honestam & moderatam, in sua urbe vendi vetuerit: Si causam meam defendere negligerem, quamvis ii, qui librum vestrum videbunt, nullas in ipso inventuri sintrationes,

tiones, ex quibus ea quæ de me scribitis vera esse suspicentur non tamen sibi persuaderent vos tantum calumniandi, & omnem genus convictionum in me congerendi licentiam assumpturos fuisse, idque impunè tulisse, ac me filuisse, nisi quid esset in vita aut moribus meis culpandum, cuius ego mihi conscient, nec publice me defendere, nec de vestris injuriis apud Magistratus queri auderem. Quas ob causas officii mei esse putavi non modo ad librum de Phil. Cart. respondere; sed etiam, cum viderem illum auctoritate tua potissimum niti, de factis, doctrina, & meritis tuis nonnulla exponere, ex quibus appareat quantum tibi sit credendum; Et quia eodem tempore librum de Confraternitate Mariana, non inutilem ad meum institutum, edidisti, cum etiam examinare non neglexi. Restat adhuc ut de vestris calumniis apud Magistratus querar; hoc enim non videor debere omittere, præsertim cum vos mihi aliquoties alias chartas, hoc est injuriarum dicas, Fimbriæ more minati sitis, quia nempe antehac Academico tuo judicio graviter læsus obloqui ausus sum, & totum telum corpore non recepi. Sed quia pacis & quietis amantissimus neminem unquam haec tenus in jus vocavi, rerumque forensium eousque sum ignarus, ut ne nunc quidem adhuc sciam ad quos judices talis causa pertineat; Et quia delicta quæ publice nota sunt, etsi nemo in particuli de iis queratur, publica tamen auctoritate puniri solent, contentus ero hac vice calumnias vestras tam notas & celebres reddere, ut non facilè ignorentur ab illis, quibus de iis inquirendi cura incumbit.

Et primo quidem, ut breviter hoc in loco Professoris tui Groningo-Omlandici causam agam, velim ut illi, quorum interest de ea judicare, considerent nihil mihi antehac negotii cum ipso unquam fuisse; ac quamvis tu mihi valde iratus sis, & ille præceptorem suum te appellat, nullam tamen ei actionem hoc nomine in me competere, ac multo minus licere atrocissimis injuriis me afficere; nec proinde opus esse ut examinent an jure an injuria mihi sis intensus. Considerent etiam me non queri, quod meas circa Philosophiam opiniones impugnet; habeantur omnes falsæ, ridiculæ, ineptæ, per me licet:

non

non illæ ad mores spectant, sed ad ingenium dumtaxat; quo tamen me non esse omnino destitutum ultro concessisti. Quin & alia omnia ejus maledicta possunt prætermittere. Vnicum est de quo velim ut inquirant: nempe in pag. 13 suæ præfationis, ac in toto penultimo capite sui libri expresse me *subdole ac admodum occulte Atheismum docere*, atque id rationibus malitiosè ad hoc excogitatis persuadere conatur: tota quæstio in his duobus locis continetur: non opus est, ut legant cætera, nisi velint; nec ut testes aliunde conquirant: Si rationes quas ibi attulit sint satis valide ad probandum me vel Atheum esse, vel Atheismum docere, vel tantum me aliquam dedisse unquam occasionem, ob quam id merito quis suspicetur; aut etiam, si quas alias afferre possit, nondum ibi expositas, quibus id verum esse ostendat, non dubium est quin severissime debeam puniri, nec gratiam ullam aut veniam peto; Sed si nullas habeat rationes meliores iis quas jam exposuit, ut certus sum nullas eum habere; atque si ex his nihil aliud possit concludi, quam illum impudentissime atque atrocissime calumniari, ut confido omnes æquos judices esse facillimè cognituros, rogo ipsos quantum possum ut semel decernant, an nullæ unquam in his regionibus calumniæ puniendæ sint. hæc enim est tam atrox, tam inexcusabilis, & tam publica, ut impunita esse non possit, quin hoc ipso aliæ omnes permitti videantur. Novi quidem harum Provinciarum incolas magna gaudere libertate: sed libertatem istam in bonorum & innocentium securitate, non in malorum impunitate consistere mihi persuadeo: Cumque boni nunquam tuti esse possint, ubi malis datur libertas iis nocendi, hoc præcipue nomine hanc Rempublicam liberam puto, quod omnes in ea æquo jure tantur, atque incorrupta fiant judicia, quibus injuriæ à quolibet ciuiliter illatæ, si non acerbe ac crudeliter, certe accurate ac quotiescumque opus est puniuntur. Possunt fortasse leviores obscurioresque calumniæ aliquando dissimulari: sed hac nulla gravior evidentiorque esse potest. Patrem occidere, patriam incendere, vel prodere, leviora sunt quam subdole Atheismum

theismum docere: Notandumque est vos non affirmare me esse Atheum, ne forte in hoc ignarus credar potius quam sceleratus; sed me subdole atque occulte Atheismi venenum aliis afficere, qua in re me omnium nequissimæ ac perfidiosissimæ prodictionis accusatis: Magis enim execrandum scelus est Deum prodere, quam patriam vel parentes. Atque ut hanc de me opinionem lectoribus inculcetis, sexcenties in vestro libro me vocatis mendacissimum, versipellem, fraudulentum, deceptorem; quæ nomina si mihi convenient, vel si me unquam in mendacio sive in fraude quantumvis parva deprehendistis, aut ab alio deprehensum fuisse probare potestis, non recuso quin tuus Professor Omlandicus abeat liber, & ego pro ipso poenas luam; Sed si hominem à talium vitiorum suspicione quammaxime alienum per insolentissimam malignitatem tot maledictis onerastis, ut insuper eum docere occulte Atheismum persuaderetis, in qua gente quæso id impunitum relinqui potest? Præsertim cum hæc vestra calumnia non ab uno tantum aut altero sciatur, sed per universum terrarum orbem sit à vobis divulgata. Iam expertus sum ante tres annos, cum libellus quidam contra me fuisse Hagæ editus sine Authoris nomine, ac tam futilis, ut quamvis vester in nequitia sit longe superior, in futilitate tamen & ineptiis cito tantum par dici possit, statim non paucos in Gallia Anglia & aliis locis ejus videndi cupidos fuisse, qui postea ipso perlecto indignabundi mirabantur quod in gente cultissima, qualis hæc est, tantæ inurbanitatis & rusticitatis absurditas ferri posset. Quid autem nunc iidem dicturi sunt, cum præter futilitatem rationum, & indignitatem conviciorum, atrocitatem etiam calumniarum vestrarum intelligent? Quid cum scient ista in libro contineri, cuius Philosophiæ Professor in una Academia se jactat auctorem, & tu Theologiæ Professor in alia Academia, tu qui Ecclesiarum Belgicarum lumen & ornamentum vis videri, præcipiūs Author haberis? Non credent profecto vos accipere stipendia ex publico, ut tales libros componatis, neque ut artes tam impudenter mentiendi, tam indigne conviciandi, tam flagitiose ac tam licenter calumniandi juventutem doceatis, Academiasque vestras hoc nomine infames apud exterros reddatis.

Q 9

Quæ

Quæ si considerentur ab illis, cuius jurisdictione subest tuus Professor Groninganus, non puto eum quicquam posse invenire, quo se apud ipsos excuset.

Quantum autem ad te, satis prævideo quid dicturus sis. Audacter omnia pernegabis: Librum de Philosophia Cartesiana non agnosces: Ac forte alium promittes *De busto Cartesianaæ ferociae, & nimiae atque inauditæ in aliena Academia, Republica, & Ecclesia curiositatis*: Addesque, *Vos non putare arridere usque quaque prudentioribus, ut peregrinus quis tenebrio professione externa Pontificius, & sensu Scepticismi si non Atheismi candidatus, perpetuò protestetur se Theologica atque Ecclesiastica non attingere, interim in unos Theologos, prætextu Philosophico totam belli molem convertat, Medicis & Philosophis præteritis, res & sacra Theologie & Politiae vestre Ecclesiastice perrepetet, atque Ecclesiarum & Academiarum per turbationem molitur: unde aliquando nihil aliud quam Reipublicæ concussonem, & Optimatum ac Procerum quorundam collisionem expectandam norunt illi, quibus est genius incolarum Belgii notus. Quibus verbis vestra Paralipomena ad præfationem conclusisti. Sed hæc omnia tam inepta sunt, atque à ratione aliena, ut ne quidem apud bonos rusticos illius pagi, cuius olim Concionator fuisti, fidem essent inventura; non proinde vereor ne tibi prosint in tua urbe, quæ si ulla in Belgio, viris eruditis & perspicacibus abundat. Nam primo quamvis non essem author libri de Phil. Cart. (ut revera critici doctiores existimant solam ejus materiam à te fuisse suppeditatam, et si ego de stylo ex conceptibus, magis quam ex verbis judicans, illum aperte tuum esse supra scripserim) satis est quod pro te ac te conscio sit editus, ut non minori sis in culpa quam si solus eum scripsisses. Deinde cum me nimiae in aliena Academia, Republica & Ecclesia curiositatis accusatis ob id unum quod judicium sub nomine vestræ Academiæ contra me editum ausus sim examinare; teque ut ejus Authorem, si non unicum, certe præcipuum (quod verum esse manifestum est, quia tunc Academiæ Rector, & in judicio illo præses fuisti) considerarim, ac pauca quædam vitia tua descripserim, ne fides calumniis haberetur; quis non videt te Fimbrix iniquitatem imitari? vis enim tibi licuisse me, in quem nihil*

nihil unquam juris habuisti, publicis scriptis infamare; ac ferociæ
me accusas quod istam insolentiam tuam sine obmurmuratio-
ne non tulerim; Et sane injuriam facis Academiæ, Reipubli-
cæ, atque Ecclesiæ vestræ, quod privata tua vitia earum partem,
& quidem secretiorem sive sanctiorem, de qua nefas sit extra-
neo inquirere, esse velis. Hocque idem crimen curiositatis Ma-
resio aliquoties eodem jure exprobrasti, quod nempe benedi-
ctas tuas Theses examinare ausus fuisset: Tu vero non eras in
aliena Republica nimis curiosus, cum in iisdem illis thesibus
Optimates Sylvæ ducenses, idololatriæ accusabas. Mirum esset
profectò, si dominis tuis posses persuadere, tantam esse debere
in nova vestra Academia Professoris Theologiæ potestatem, ut
alios quoscunque, ad arbitrium, & sine ratione, publicis judiciis
condemnet; iisque quos ita condemnavit mutire non liceat,
quin statim rei sint nimia curiositatis in aliena Republica, di-
canturque res & sacra Theologia & Politia vestræ ecclesiastica per-
reptare, atque Ecclesiarum & Academiarum perturbationem moliri.
Næ magno honore afficis Ecclesiam tuam, si velis ejus res &
sacra in calumniis tuis consistere, adeo ut nemo de illis queri au-
sit, quin hoc ipso Ecclesiarum vestrarum perturbationem mo-
liatur. Non etiam tibi proderit quod me peregrinum & Ponti-
ficium voces: Nec opus est ut dicam talia esse foedera Regis mei
cum Dominis harum regionum ut quamvis hodie primum hic
appulisset æquo tamen jure cum indigenis frui deberem; At-
que me à tam multis annis hic versari, & omnibus honestioribus
esse tam notum, ut quamvis ab hostium partibus venissem non
amplius pro peregrino essem habendus: Nec opus etiam est ut
provocem ad libertatem religionis in hac Republica nobis con-
cessam: Sed tantum affirmo tam scelerata mendacia, tam scur-
rilia convitia, tam atroces calumnias in vestro libro contine-
ri, ut nequidem hostis in hostem, vel Christianus in infidelem
iis uti possit, quin se improbum sceleratumque esse declareret:
Addo me tantam urbanitatem in hac gente semper esse exper-
tum, tam amice ab omnibus quibuscum versatus sum rece-
ptum fuisse, ac tam benignos & officiosos alios omnes agnoscisse,
tamque remotos ab ista vestra rustica & importuna libertate

quoslibet quamvis ignotos & innocuos laceſſendi, ut non dubitem quin vos conterraneos suos longe magis quam ullos peregrinos aversentur. Denique genius incolarum Belgii sic mihi est notus, ut putem eos qui cæteris præſunt, ſaepē quidem in hoc Deum Opt. Max. imitari, quod fatis tarde ac cunctanter poenas à nocentibus exigant; ſed tamen cum improborum audacia eo uisque proceſſit, ut eam judicent eſſe coercendam, eosdem nulla gratia corrumpi, ac nullis verbis inanibus falli poſſe: Ac qui Professionis & Religionis tux honori poffime conſuluisti, libros charitate & rationibus vacuos, ſolliſque calumniis refertos evulgando, cave ne judicent ſe ipſos non fatis bene illi poſſe conſulere, niſi in te animadvertant. Vale.

F I N I S.

